

ISSN 0321-1401

W
Дошкільні 5-6
виховання '95

**ЩОМІСЯЧНИЙ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ
ЖУРНАЛ
ДЛЯ ПЕДАГОГІВ І БАТЬКІВ**

Засновник — Міністерство
освіти України.
Зареєстровано,
серія КВ № 374

Виходить з 1931 року

Журнал нагороджено
Почесною Грамотою
Президії Верховної
Ради України

**№ 5-6 (646—647)
ТРАВЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ 1995**

Київ, «Освіта»

Головний редактор
НІНА АНДРУСИЧ
Відповідальний секретар
ТАРАС КІНЬКО

Редакційна колегія:
Любов Артемова, Тамара Бойчук, Кате-
рина Волинець, Ніна Гойда, Микола
Єфименко, Світлана Кулачківська, Га-
лина Лаврентьєва, Лідія Литвиненко,
Віктор Неділько, Наталя Петрова, Зоя
Плохій, Тамара Поніманська, Галина Ра-
ратюк, Надія Романюк, Тетяна Солосич,
Тетяна Станкевич, Леся Храплива-Щур
(Канада), Дмитро Чередниченко, Тама-
ра Чернишова, Катерина Щербакова.

Редактори відділів:
Неоніла Біличенко
(розумове, трудове виховання; ігрова
діяльність; психологічна і методична
служби; до джерел народних).

Тетяна Губенко
(моральне, естетичне виховання, літе-
ратурно-музичний випуск «Сонечко»)
Валерія Чепурко
(фізичне виховання; охорона здоров'я;
ранній вік; журнал у журналі «Подру-
га»).

Художньо-технічний редактор
Ірина Михалко.
Літредактор-коректор
Ніна Любаченко.

Здано до набору 03.03.95. Підписано до
друку 25.04.95. Формат 60×84¹/₈. Папір
книжково-журнальний. Офсетний друк
3,72 умовна. друк. арк. 14,88 умовн.
фарб.-відб. 5,5 обл. видавн. арк. Тираж
29000 прим. Зам. 0108504.

Адреса редакції:
254053, Київ-53, Ю. Коцюбинського, 5. Тел.:
216-11-19, 216-91-14, 216-13-32.

Журнальний комплекс видавництва «Преса
України», 252146, Київ-146, Героїв Кос-
мусу, 6.

Забороняються перевидання з комерційною
метою матеріалів журналу нинішнього і ми-
нулих років стороннім юридичним і фізич-
ним особами.

Шановні читачі!

Журнал, що у ваших руках,— останній у цьому півріччі.
Якщо ви вчасно оформили передплату на «Дошкільне
виховання» №№ 7—12, то матимете його до кінця року.

Нам дуже прикро, що за півроку вийшло в світ лише чотири
числа видання з шести підготовлених до друку. На жаль,
визначена рік тому ціна журналу сьогодні виявилася надто
низькою, і коштів, зібраних передплатою, ледве вистачило на
три його випуски.

Ми змушені були об'єднати номери, щоб не оголошувати
доплату, яка сама по собі потребує значних коштів і при
неоперативності місцевих служб могла б залишитися поза
увагою більшості передплатників.

Сподіваємось, друге півріччя не принесе таких шалених
цінових стрибків, і ви одержуватимете свій журнал щомісяця.

Головний редактор

ЗМІСТ

	Фотостенд «ДВ»
ДЕНЬ КИЄВА	3
<i>До 50-річчя Перемоги</i>	
Пшевращька О. ЛЮБИЙ ДІДУСЬ	4
Максименко О. ЛЮДИ, ВИСОКІ ДУШЕЮ	4
Іванов П. ВІРШІ ДЛЯ ДІТЕЙ	5
<i>Теорія і методика</i>	
Єфименко М. «ЦІКАВІ ФІЗКУЛЬТУРИНКИ» — НОВА ФОРМА ГІМНАСТИКИ ПРОБУДЖЕННЯ	6
Рєпіна Т. СИН І ДОНЬКА: ЧИ ОДНАКОВО ВИХОВУ- ЄМО?	8
<i>Дитячий садок сьогодні і завтра</i>	
Смольникова Г. ЗАЙВИХ ЗНАНЬ І ВМІНЬ НЕ БУВАЄ	10
<i>Екологічні студії</i>	
Сніжко В. РОСЛИНИ В НАШОМУ ЖИТТІ	12
<i>1 червня — День захисту дітей</i>	
Чепурко В. ДО БОГА — ВИСОКО, ДО ООН — ДАЛЕКО	14
<i>Лабораторія досвіду</i>	
Богданова Л. МАЛЕНЬКІ МАЙСТРИ ПЕТРИКІВКИ	16
<i>Готуємо до сучасної школи</i>	
Серветник А., Сайдаківська В. ПРОВЕДІТЬ ТЕСТУВАННЯ	18
<i>Математичні забавки</i>	
Тютюнников А. ЦИФРОВА АБЕТКА	20
<i>Плекаймо рідну мову</i>	
Білоус Д. НАРОДУ МОВА — ДИВНА ДИВИНА	21
<i>Практика</i>	
Марчевська О. ВЧИМОСЯ В НАРОДУ	24
<i>Посібник на конкурс</i>	
Волинець Н. ГРАТИ — НЕ НУДЬГУВАТИ	22
<i>Свята і розваги</i>	
Сенченко Г., Куфко Н. НАСТАЛО ЛІТО	28
<i>Бібліотечка малюка</i>	
Кінько Т. ЗЕЛЕНИЙ ОБРУЧИК	30
<i>Перша читаночка</i>	
Кінько Т. ЛІТНЯ ЗАГАДКА	32

На 1-й стор. обкладинки: День Києва. Фотоетюд *Костянтина ГОЛУБЄВА.*

ДО БОГА — ВИСОКО, ДО ООН — ДАЛЕКО

Валерія ЧЕПУРКО

В усіх діях стосовно дітей, незалежно від того, здійснюються вони державними чи приватними установами, що займаються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними або законодавчими органами, першорядна увага приділяється найкращому забезпеченню інтересів дитини.

Держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її добробуту, беручи до уваги права і обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які несуть відповідальність за законом, і з цією метою вживають всі відповідні законодавчі та адміністративні заходи.

Зі статті 3-ї Конвенції ООН про права дитини

Ця історія сталася торік восени. І хто зна, чи знали б ми про неї, якби директор Київського дитбудинку «Малютко» не вдарила на сполох. Серед документів, що традиційно супроводжували новоприбулу шестирічну Людмилу Грищенко, Лідія Семенівна Литвиненко натрапила на довідку з ЖЕКу № 13 Дніпровського району Києва, котрою засвідчувалось: Людмила, а також дві її старші сестри та брат (направлені до 3-го дитячого інтернату) виписані зі своєї законної житлоплощі у зв'язку з продажем квартири їхньою матір'ю...

За всім цим стоїть банальна історія непутячої жінки, яка безжально пропила долю свою і своїх чотирьох дітей. А найгірніше, що сама Тетяна Грищенко також виховувалася в дитбудинку, але там, де з власної волі (чи через брак тої самої волі?) вона поставила своїм дітям «мінуси», їй життя дарувало «плюси». Знайшлися добрі люди, які удочерили її, оточили любов'ю. Від них і успадкувала двокімнатну квартиру. Приймним батькам судилося недовге життя. Після їхньої

смерті опікунство над дівчиною взяла інша жінка, яка також була до Тетяни доброю та лагідною. Тільки чи гени це, чи просто збіг обставин, але Тетяна подібно до своєї невідомої матері не схотіла жити нормальним людським життям. Бездітний нетривалий шлюб, п'ятики, сумнівні компанії, судимість... І знову за старе.

Дітей народжувала, вибачте за натуралізм, згідно з біологічними законами. Коли-не-коли займалася ними, але загалом дітлахів доглядала колишня опікунка самої Тетяни — нині пенсіонерка Галина Олександрівна Кузько. Чутка про продаж Тетяниної квартири доходила до неї, але не вірилося. Тільки коли повідомили сусіди, що нові мешканці виносять незабрані Тетяною пожитки, сполошилася: діти ж бездомні, виходить? Виходить...

Як-так? Адже майнові інтереси неповнолітніх захищає опікунська рада району, і будь-які операції обміну, продажу нерухомості мають проводитися тільки з її згоди. А от згоди ніхто їй не питав... Тетяну Грищенко спритно окружили

бізнесмени з київської приватної фірми «Білий дім» по купівлі-продажу нерухомості. На жаль, квартири самотніх жінок, тим паче питущих, надто ласий шматочок для новоявлених ділків, аби не спробувати проковтнути його шляхом вмовлянь, обдурювань, шантажу чи просто примітивних амурів. Долі неповнолітніх дітей (а їх у таких неблагополучних матерів по кілька) до уваги не беруться, спокійно порушуються статті Цивільно-правового кодексу. На що сподіваються? Здебільшого на те, що за таких жертв власних матерів, які через дурість чи жадібність позбавили синів і дочок не тільки любові, а й житлоплощі, як правило, немає кому заступитися, та й ніхто не схоче собі великого клопоту. От хоча б історія з Грищенками. Названа бабуся, звичайно, кинулася на захист майнових інтересів своїх підопічних, але в юрконсультації і навіть у приймальні «дуже справедливого», як їй розповіли, депутата С. П. Головатого їй спокійнісінько пояснили: «Ви цим дітям ніхто, навіть не родичка. Облиште, нехай усім тим опікунська рада займається...»

Опікунська рада — це, власне, один-єдиний на весь район інспектор райвно у справах захисту дітей. У Дніпровському районі Києва — Л. О. Мартиненко, яка поспіхом кинулася збирати документи для позбавлення Т. Грищенко материнських прав і оформлення дітей у дитбудинки. Звичайно, можна було б звинуватити її в тому, що випустила з поля зору неблагополучну сім'ю, але якщо зважити, скільки таких у одному районі великого міста...

— Якби сама Грищенко, як належить, прийшла до мене по дозвіл на продаж, — розповідає Людмила Олексіївна, — відмовила б напевне, оскільки на алкоголічках око вже набила. Багатьом подібним сумнівним угодам довелось перешкодити. А тут зумисне діяли в обхід закону. А до того ані з ЖЕКу, ані від дільничного, ані з інтернату сигнали про цю неблагополучну сім'ю не надходили...

«Бійся байдужого, бо це з його мовчазної згоди...»

Безумовно, про розгульне життя горе-матері знала школа-інтернат, де навчалися старші діти. Навряд чи воно було таємницею для педагогів дитсадка, де виховувалася Людмила (недаремно ж у дитбудинку діагностували, що розумовий розвиток шестирічної дівчинки десь на рівні чотирьох років). І в житлово-експлуатаційній конторі, де Грищенко оформляла документи на приватизацію та продаж квартири, не мали ілюзій щодо її доброчинності. А сусіди вже напевне були посвячені в усі невеселі історії, що відбувалися в квартирі № 57 по вул. Серова, 30. Але хіба мало таких сімей, виправдовувалися. Хто ж знав, що

зможе вона подібне утнути? Щось передбачати, про когось турбуватись ніхто нікому за обов'язок не визнавав, а якщо це, може, й справа совісті, то у тої совісті власних клопотів досить. Більше того, на суді у справі позбавлення Т. Грищенко материнських прав був представник районної прокуратури, обіцяв розібратись. Але сиротам, як кажуть, нехай Бог подасть. Допоки завдяки пресі справою Грищенко не зацікавилася міська прокуратура, районна за те не бралася. Відбулися листом-відпискою на адресу того ж інспектора райвно з наказом розібратися у суті справи. І жодної юридичної поради. Воістину, бійся байдужого!

Написане мною становить лише десять відсотків від усього почутого. пережитого і продуманого після знайомства з історією неповнолітніх, позбавлених житла, Грищенко. Справу про незаконний продаж-купівлю їхньої квартири зрештою було передано до суду. Але не минуло й місяця, як по трьох дитячих закладах Києва — у школу-інтернат № 3, «Малютко», будинок дитини «Берізка» — розподілили п'ятьох неповнолітніх Відігалів. Їхня мати нині перебуває у місцях позбавлення волі, але перед цим також примудрилася продати свою квартиру...

Скільки їх сьогодні — потенційних бомжів? Що чекає на них, коли зачинять за собою двері дитячих виховних закладів, де мали єдиний притулок? Замислюватися над цим тим страшніше, що, знаю, такі випадки незаконного продажу квартир на шкоду дітям перетворилися у нас ледь не на систему. На початку нинішнього року тільки по Києву їх налічувалося сім (це ті, що набули розголосу, а скільки прихованих?), зафіксовані також у Луганську, Харкові, Кіровограді, не виключені в інших містах України.

Проблема перетворилася у надгостру і таки стурбувала як працівників місцевих органів влади, так і правоохоронні органи. Зокрема, Г. І. Власова, начальник відділу Генпрокуратури України повідомила мене у січні, що це питання вивчається і планується вийти з ним у Верховну Раду з пропозиціями щодо уточнення і змін у житловому законодавстві задля зміцнення майнових інтересів дітей. Але у «мобільності» нашого вищого органу влади ми, на жаль, уже пересвідчилися...

Повернімося ж до реалій життя. Остаточою перешкодити незаконним операціям з квартирами, де прописані неповнолітні діти, поки що, мабуть, важко. Сам-один інспектор райвно (до речі, коли вводилася ця посада, подібних питань не поставало, а тепер доводиться витримувати чималу навалу бажаючих у районі

продати житло) — захист не досить певний. Навіть за умов високо відповідального ставлення до своїх обов'язків неможливо уникнути помилки чи недогляду. То чи ж можна, принаймні, визнати подібні угоди незаконними? Про це ми бесідували у відділі нагляду за дотриманням законів про права неповнолітніх з Надією Марківною Нечипоренко.

— Стаття 78 Кодексу про шлюб та сім'ю, — наголосила вона, — регулює порядок управління майном дітей їхніми батьками чи опікунами згідно з Правилами опіки та попечительства. Зокрема, нами передбачено, що всі договори про купівлю-продаж, дарування, обмін нерухомості мають укладатися зі згоди на це місцевих органів опіки. Порушення дає право через суд визнати ці угоди недійсними. Позивачем має виступати районний орган опіки, а відповідачами — однаковою мірою особи, які продали і купили квартиру, а також (і це повинні знати й враховувати всі!) біржі, фірми, що провели та оформили незаконні угоди.

— Більшість юристів схиляється до думки, що подібні ситуації — результат недосконалості нашого діючого законодавства.

— Не думаю, що саме тільки прийняття нових законів спроможне кардинально поліпшити ситуацію. І нині маємо законодавчу базу, достатню для того, щоб захистити права будь-якої людини, звичайно, і дитини. Проблема насамперед полягає в посиленні пильності за дотриманням законів, у відвищенні відповідальності. З цією метою в Київському міськвиконкомі проводили-

ся наради за участю представників житлового фонду, організувалися семінарські заняття для інспекторів райвно з охорони дитинства. До речі, маємо кілька прикладів, коли майнові інтереси дітей були відновлені. Наприклад, на Подолі подібною справою продажу квартири без згоди опікунської ради зайнявся особисто прокурор району. Порушник, біржа «Десятина», розсудила, що ліпше не доводити справу до суду, і просто купила дітям нову квартиру.

Мабуть, на цій більш-менш оптимістичній ноті можна було б поставити крапку, якби болісно й тривожно не билосся в думці: «Бійся байдужого!» Збайдужілі матері, збайдужілі законники, збайдужіла влада, збайдужіла і фактично не існуюча вже громадськість... Діти завжди найбільш беззахисні, отже, їх найлегше позбавити, наприклад, по дрібницях — підручника, іграшки, пільгової путівки, дешевих ліків. За великим рахунком — здоров'я, а тепер от і житла. Ні, звичайно, щось там у верхах обговорюється, голосується, ухвалюється. Вряди-годи зринає згадка про грандіозну за значенням і гуманністю програму «Діти України». Я перепрошую за приклад з особистого життя, але на язык дуже просять порівняння: я вже дитину виносила, народила і давно з немовлят вивела, відколи точаться розмови про цей державної ваги документ, а він і досі у напівзародковому стані. Витає над Україною ратифікована колись її Верховною Радою Конвенція ООН про права дитини. І Господь Бог, кажуть, є. Тільки до нього високо, а до ООН далеко.

ЧИ ЇХАТИ З ДИТИНОЮ НА ПІВДЕНЬ?..

Найкраще для малюка — відпочинок у звичному кліматі, без зміни умов життя і порушення режиму сну та харчування. Адже зміна клімату й умов життя вимагає суттєвої перебудови діяльності організму, що може спричинити різні розлади — від порушення сну, апетиту до інфекційних захворювань, алергії. Тому з дітьми дошкільного, а тим паче раннього віку краще не відпочивати «диким» способом. І навіть якщо вам вдалося роздобути санаторно-курортну путівку, насамперед переконайтеся в екологічній чистоті обраного місця відпочинку. І, звичайно, порадьтеся з педіатром: чи підходить клімат вашій дитині. До речі, вам і самим стануть у пригоді мінімальні уявлення про кліматотерапію.

Так, клімат лісів стимулює й оздоровлює організм, поліпшує вентиляцію легенів, обмінні процеси. Клімат середнього поясу оптимальний для лікування захворювань вуха, горла, носа, бо характеризується помірною температу-

рою, вологістю, має досить велику щільність кисню. Теплий сухий клімат степів відрізняється від лісового вищою температурою, нижчою вологістю і підвищеною сонячною радіацією. У таких умовах знижується артеріальний тиск, збільшується кількість еритроцитів у крові, полегшується терморегуляція, нормалізуються функції верхніх дихальних шляхів. У зоні помірно вологих і вологих субтропіків підвищується загальна опірність організму інфекціям, нормалізується терморегуляція.

Для профілактики різних захворювань, оздоровлення дитини короткочасна зміна звичних кліматичних умов на більш контрастні є корисною. У процесі акліматизації в організмі маляти під впливом складного комплексу взаємодій розвивається ряд фізіологічних, біохімічних, морфологічних змін, що позитивно впливають на патогенні ланки того чи іншого захворювання. Однак перебіг акліматизації може бути й болісним, тому, збираючись на курорт, обов'язково переконайтеся, що при потребі малюк отримає належну медичну допомогу. І не зайве буде ще раз пригадати знані (або вивчені, якщо не знали) правила перебування дитини на сонці, у воді, санітарно-гігієнічні вимоги до організації харчування.